

Diskusija „Es, Latvija un ES” par lauksaimniecību

Rīga, 2011.gada 15.janvāris

Noslēguma ziņojums

Par diskusiju „Es, Latvija un ES” par lauksaimniecību

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS sadarbībā ar Eiropas Komisiju 15.janvārī Alberta ielā 13, Rīgā rīkoja diskusiju „Es, Latvija un ES” par lauksaimniecību. Šī diskusija bija turpinājums 12 diskusijām „Es, Latvija un ES”, kas notika 2010.gada septembrī 12 Latvijas pilsētās.

Septembra diskusijās viena no jomām, kurā iedzīvotāji vēlas redzēt uzlabojumus, bija lauki un lauksaimniecība. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc diskusija 15.janvārī bija veltīta tieši lauksaimniecībai. Otrs iemesls ir fakts, ka Eiropas Komisija līdz 2011.gada 25.janvārim veic konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm un plašāku sabiedrību par Komisijas piedāvātajiem Eiropas Savienības (ES) kopējās lauksaimniecības politikas reformas variantiem ([2010.gada 18.novembra Komisijas paziņojums Kopējās lauksaimniecības politika 2020.gada perspektīvā: Kā risināt nākotnē paredzamās ar pārtiku, dabas resursiem un teritoriālajiem aspektiem saistītās problēmas](#)).

Diskusiju mērķis bija noskaidrot Latvijas iedzīvotāju viedokli par to, **kādu ES kopējās lauksaimniecības politiku iedzīvotāji vēlas no 2014.gada**. Visas dienas garumā dalībnieki varēja izteikt savas domas par šo jautājumu, uzzināt vairāk par to sadarbībā ar kopējās lauksaimniecības politikas ekspertiem, kā arī diskusijās ar pārējiem dalībniekiem formulēt priekšlikumus un tos apspriest. Diskusijas noslēgumā piedalīties bija aicināti arī Saeimas un Eiropas Parlamenta deputāti, kā arī Zemkopības ministrijas un Eiropas Komisijas pārstāvji, kuri pirmie novērtēja iedzīvotāju izstrādātos priekšlikumus politikas reformai un atbildēja uz viņu jautājumiem.

Diskusijas dalībnieki bija izvēlēti pēc nejaušās atlases principa – tā, lai diskusijās piedalītos dalībnieki no dažādām vecuma grupām un ar atšķirīgu nodarbošanos. Šī metode nodrošina, ka diskusijās ir pārstāvēti visdažādākie viedokļi.

Diskusiju „Es, Latvija un ES” par lauksaimniecību atbalstīja Eiropas Komisijas programma „Eiropa pilsoņiem”. Informācija par projektu, diskusiju gaitu un rezultātiem pieejama mājas lapā <http://eslatvijaunes/esmaja.lv>.

Diskusijas gaita

Diskusija 2010.gada 15.janvārī Rīgā kopā sasauca 26 iedzīvotājus. Diskusija notika Sabiedriskās politikas centrā PROVIDUS. To atklāja PROVIDUS Eiropas politikas pētniece Dace Akule.

Diskusijas sākumā iedzīvotāji atbildēja uz šādu jautājumu - kādus galvenos izaicinājumus lauksaimniecībā es redzu šobrīd?

Diskusijas dalībnieki nosauca šādus galvenos izaicinājumus (tie sargrupēti pa tēmām):

- vajadzīgs lielāks atbalsts mazajiem uzņēmējiem,
- mazām saimniecībām ir dārgas zāles lopiem un dārgi jāmaksā par vetārsta pakalpojumiem;

- apgrūtinājumi lauksaimniekiem - dārga degviela, atļauta tehnikas iegāde tikai no ES (nevar iegādāties traktoru no Baltkrievijas); lai uzsāktu ražošanu, vajag lielu starta kapitālu; augstas prasības un normu samērīgums (PVD u.c., piemēram, aizsargājams parazītaugs iznīcina lauksaimniecībai paredzēto produkciju, bet par šī auga iznīcināšanu ir jāmaksā salīdzinoši liela soda nauda); birokrātija un ierēdņu attieksme,
- sīkzemniekiem nav iespēju savu produkciju realizēt; lauksaimniekiem nepieciešams ciešāk sadarboties,
- zemniekam lauksaimniecības produktu iepirkuma cenas ir pārāk mazas; patērētājam lauksaimniecības produktu cenas - pārāk augstas; stabilu cenu politikas trūkums,
- bioloģiskais lauksaimnieks (zemnieks) nesaņem lielāku cenu par saražotajiem produktiem; nepietiekams atbalsts netradicionālai un bioloģiskajai lauksaimniecībai,
- lauksaimniekiem trūkst profesionālo zināšanu,
- atšķirīga (nevienlīdzīga) ES attieksme pret dažādām dalībvalstīm; netaisnīgie tiešie maksājumi Latvijas zemniekiem,
- ES maksājumi ir par mazu, lai uzturētu vidi; ES finansējumu nevajadzētu maksāt par vides sakopšanu (zāles nopļaušanu), bet šo aktivitāti finansēt no cita veida fondiem,
- konkurence no ārvalstīm; negodīga savstarpējā konkurence arī Latvijā,
- Latvijas lauksaimnieki nepilnīgi un nereti neefektīvi izmanto pieejamos resursus,
- prioritāšu neskaidrības Latvijā, nav plānveidīgas programmas lauksaimniecības attīstībai,
- lauku infrastruktūras attīstības nodrošināšana; novadu izveidošana veicina pagrimumu laukos,
- neapstrādātās lauku platības; lauki aizaug ar krūmiem,
- izpirktas lauku platības; ārzemnieki uzpērk zemi Latvijā,
- zemniekiem jābūt lielākai motivācijai nodarboties ar lauksaimniecību; lauki "izmirst", jaunieši dodas prom no laukiem; nenotiek paaudžu maiņa laukos - jaunie nav motivēti strādāt laukos; nepieciešams atbalstīt jauniešus (izglītība, informācija), lai viņi strādā laukos,
- Latvijas patērētājs ir konservatīvs, tas piespiež zemniekus audzēt noteiktu produkciju un neievieš jauninājumus. Nepieciešama plašāka patērētāju izglītošana,
- Latvijas patērētāji nepērk ekoloģisku pārtiku, kaut arī to varētu un to Latvijā ir iespējams saražot pietiekamā daudzumā. Atvērtais tirgus maina patērētāju paradumus un līdz ar to arī neveicina zemniekus ražot ekoloģisku pārtiku. „Tīra” pārtika ir grūti iegādājama,
- Latvijas iedzīvotājiem un lauksaimniekiem trūkst zināšanu par to, kurus jautājumus un kā var ietekmēt ES lēmumu pieņemšanas procesā,
- lauksaimniecības saikne ar citām jomām (tehnoloģija, enerģētika u.c.),
- jautājuma par zemnieku „pensijām” ar ES finansējumu pārskatīšana.

Iedzīvotāju vērtējumi par Komisijas priekšlikumiem

Eiropas Komisijas paziņojums „Kopējā lauksaimniecības politika 2020.gada perspektīvā: Kā risināt nākotnē paredzamās ar pārtiku, dabas resursiem un teritoriālajiem aspektiem saistītās problēmas” paredz trīs plašas politikas iespējas. Diskusijas dalībnieki tika sadalīti trīs grupās, katra darba grupa diskutēja par katra risinājuma trim aspektiem: tiešajiem maksājumiem, tirgus pasākumiem un lauku attīstību. Lai veicinātu diskusiju, katrai grupai tika uzdoti konkrēti jautājumi.

1.risinājums: MĒRENA REFORMA

1. Tiešie maksājumi. Tiešie maksājumi tiek taisnīgāk sadalīti pa dalībvalstīm – tiek maksāts visām saimniecībām par to apsaimniekoto platību.

- Diskusijas jautājums: Vai ir labi, ka ES atbalstu saņem neražojošie lauksaimnieki un zemju īpašnieki, nevis aktīvie zemnieki? Kas ir aktīvs zemnieks?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- nevajadzētu zemniekiem maksāt tikai par „zāles pļaušanu”, bet gan būtu nepieciešams motivēt zemniekus darīt arī kaut ko citu, tam piesaistot finansējumu arī no citiem avotiem,
- aktīvs zemnieks apstrādā zemi, ražo lauksaimniecības produkciju, interesējas par lauksaimniecības aktualitātēm un mācās, un ir savas jomas profesionālis,
- naturālā saimniecība (piemēram, kad lauksaimnieks apkopj vienu govī, nopļauj zāli par ES naudu, bet neko neražo un nerealizē) nav aktīva lauksaimniecība,
- nav atbalstāms, ka neražojošie zemnieki saņem atbalstu, jo tas stimulē neražošanu.

2. Tirgus pasākumi. Tiek nostiprināti riska pārvaldības instrumenti, racionalizēti un vienkāršoti pastāvošie tirgus instrumenti.

Lauksaimniekiem ir jāsaskaras, piemēram, ar šādiem riskiem - slikti klimata vai dabas apstākļi, dzīvnieku slimības, preces pārprodukcija (piemēram, sezonālai produkcijai), cenu straujš kritums vai – gluži pretēji – ražošanas izmaksu straujš kāpums (piemēram, degvielas izmaksas), noieta tirgus slēgšana (piemēram, politisku notikumu rezultātā), kas nozīmē, ka lauksaimnieki cieš zaudējumus. Citi tirgus instrumenti ir, piemēram, intervence - lai lauksaimniekiem nebūtu lieli zaudējumi, ES tur lauksaimniecības preču cenu noteiktā līmenī: ja produktu cena tirgū nokrīt zem noteiktas summas, ES iepērk precī no lauksaimniekiem par garantētām cenām, un laiž apgrozībā vēlāk (kad cena palielinājusies) vai eksportē. Daļu no iepirktais preces ES izmanto vistrūcīgāko iedzīvotāju nodrošināšanai ar pārtiku, kā arī veicina iekšējo patēriņu (programmas „Skolas piens” un „Skolas augļi”). Tirgus instruments ir arī ražošanas kvotas - katrai dalībvalstij tiek noteikts, piemēram, cik pienu vai graudus tā var ražot (kvotu sadalot saviem lauksaimniekiem), un, ja piešķirtā kvota tiktu pārkāpta, dalībvalstij būtu jāmaksā īpaša nodeva. ES var arī uzlikt ievadmuitu precēm no trešajām valstīm - importa pārtikas precēm uzliet nodevu, lai to cena būtu ES pārtikas preču cenu līmenī vai pat augstāka. Vēl ES maksā eksporta subsīdijas - eksportētājiem tiek maksāts, lai kompensētu atšķirību starp preces cenu, ja to pārdotu ES, un zemāko cenu, par ko precī var pārdot ārpus ES.

- Diskusijas jautājums: Vai ES ir jāturpina noteikt ražošanas kvotas (piens, cukurs, kartupeļu ciete)?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- kvotas nevajag, jo brīvais tirgus sakārtos tirgus attiecības (piedāvājums un pieprasījums),
- kvotas nevajag arī tāpēc, ka tās neveicina kooperāciju,
- kvotas varētu saglabāt, ja būtu atbilstoša plānošana tā, lai nerastos pārprodukcija.

- Diskusijas jautājums: Vai ES ir jānodrošina atbalsts lauksaimniekiem riska situācijās un kurās?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- apdrošināšanas sistēmu Latvijā ir nepieciešams uzlabot,
- vajag paredzēt īpašas riska situācijas, jo klimata pārmaiņas tādas [situācijas] veicinās,
- nepieciešama tāda apdrošināšanas sistēma, lai visi saņemtu kompensāciju „risku gadījumā”.

3. Lauku attīstība. Palielināts finansējums, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņām, ūdens apsaimniekošanu, bioloģisko daudzveidību, atjaunojamajiem energoresursiem un inovācijām.

- Diskusijas jautājums: Vai ir vēlams palielināt investīcijas vides jautājumu risināšanā, nevis konkurētspējas palielināšanā, kas ir īpaši svarīga jaunajām dalībvalstīm?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- ir nepieciešams palielināt investīcijas vides uzlabošanai,
- ir nepieciešams atbalsts inovācijām, kas palīdz „apvienot zinātni un zemniekus”,
- ir jāveicina eko izglītība – bērnu zināšanas par lauku sētu,
- ir nepieciešams ieviest jaunas tehnoloģijas ražas novākšanai,
- ūdens apsaimniekošanai jau tiek sniegts pietiekams atbalsts, šajā jomā papildu investīcijas nav nepieciešamas,
- nepieciešams atbalsts atjaunojamiem energoresursiem (individuāli ģeneratori, kolektīvas saules baterijas, biomasas degvielas ražošanai, kūtsmēsli enerģijas ražošanai),
- nepieciešams saglabāt bioloģisko daudzveidību,
- visām ES dalībvalstīm ir jābūt vienādiem noteikumiem.

2.risinājums: DZĪLĀKA REFORMA

1. Tiešie maksājumi. Tiek ieviesta objektivitāte tiešo maksājumu sadalē - jauns taisnīgāks tiešo maksājumu modelis: pamata bāzes ienākumu atbalsts visiem; papildus „zaļais” atbalsts par vides aizsardzību (piemēram, zemes atstāšana atmatā ekoloģisku iemeslu dēļ, pastāvīgās ganības); papildus atbalsts par specifiskiem dabas ierobežojumiem; īpašais atbalsts noteiktiem sektoriem, piemēram, pienam; atbalsts mazajiem zemniekiem, lai atbalstītu lauku apgabalu dzīvotspēju.

- Diskusijas jautājums: Kas ir mazas saimniecības, kādi kritēriji to varētu noteikt (hektāru platība, lopu skaits, ražošanas apjoms, pašpatēriņš)? Vai mazo saimniecību atbalsts ir identitātes, sociālās politikas un lauku dzīvotspējas jautājums?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- nosakot, kas ir maza saimniecība, jāņem vērā saimniecības apgrozījums,
- atbalstīt tādas mazas saimniecības, kas sadarbojas, radot potenciāli eksportspējīgu piedāvājumu,
- maza saimniecība var būt gan ražojoša, gan neražojoša – ražošana tirgum nav galvenais kritērijs,
- nosakot, kas ir maza saimniecība, jāņem vērā, cik lielā mērā tā nodrošina ar pārtiku citus un vai saimniecībai ir plāns attīstībai,
- par mazām saimniecībām var uzskatīt tās saimniecības, ko šobrīd sauc par naturālajām saimniecībām,
- liels mazu saimniecību atbalsts var veicināt fiktīvu saimniecību rašanos,
- definēt, kādam nolūkam plānots atbalsts mazajām saimniecībām,
- mazo saimniecību atbalsts ir sociālās politikas jautājums.

- Diskusijas jautājums: Vai ir jānosaka maksimālie griesti (lielās saimniecības nevar saņemt vairāk nekā noteikts) atbalsta saņemšanai?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- šādu griestu neesamība var veicināt ražošanu; griestu nenoteikšanas pozitīvais aspekts būtu tas, ka, ja kāds ražo vairāk, tad arī saņem vairāk,
- iespējams, ka nosakot maksimālos griestus, pēc to sasniegšanas saimniecības būs spiestas kļūt efektīvākas un patstāvīgākas ražošanas procesā,
- īpaši jāatbalsta saimniecības, kas diversificē ražošanu,
- nenoteikt maksājumu griestus saimniecībām, kas diversificē savu darbību un izvēršas ar lauksaimniecību saistītās nozarēs (piemēram, enerģijas ražošana vai groziņu pīšana).

2. Tirgus pasākumi. Vienkāršoti un uzlaboti tirgus instrumenti. Tirgus instrumenti ir, piemēram, intervence - lai lauksaimniekiem nebūtu lieli zaudējumi, ES tur lauksaimniecības preču cenu noteiktā līmenī: ja produktu cena tirgū nokrīt zem noteiktas summas, ES iepērk precis no lauksaimniekiem par garantētām cenām, un laiž apgrozībā vēlāk (kad cena palielinājusies) vai eksportē. Daļu no iepirktās preces ES izmanto vistrūcīgāko iedzīvotāju nodrošināšanai ar pārtiku, kā arī veicina iekšējo patēriņu (programma „Skolas piens” un „Skolas augļi”). Tirgus instruments ir arī ražošanas kvotas - katrai dalībvalstij tiek noteikts, piemēram, cik pienu vai graudus tā var ražot (kvotu sadalot saviem lauksaimniekiem), un, ja piešķirtā kvota tiktu pārkāpta, dalībvalstij būtu jāmaksā īpaša nodeva. ES var arī uzlikt ievadmitu precēm no trešajām valstīm - importa pārtikas precēm uzliek nodevu, lai to cena būtu ES pārtikas preču cenu līmenī vai pat augstāka. Vēl ES maksā eksporta subsīdijas - eksportētājiem tiek maksāts,

lai kompensētu atšķirību starp preces cenu, ja to pārdotu ES, un zemāko cenu, par ko precī var pārdot ārpus ES.

- Diskusijas jautājums: Kurus no tirgus instrumentiem vajadzētu turpināt?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- jāveicina patērētāju izglītošana, lai veicinātu vietējo preču (Latvijas preču) iegādi,
- jāturpina atbalsts noteiktām preču grupām.

3. Lauku attīstība. Atbalsts vides un klimata pārmaiņu risinājumiem, pārstrukturēšanai un inovācijai, lai stimulētu reģionālās vai vietējās iniciatīvas. Atbalsts videi, bet arī ekonomisko aktivitāšu daudzveidošanai (lai laukos nav tikai lauksaimniecība), kā arī palīdzība vietējām kopienām lemt un rīkoties sev svarīgu lauku vides jautājumu uzlabošanā (vietējā partnerība un rīcība).

- Diskusijas jautājums: Vai nepieciešams veicināt vietējo kopienu iesaistīšanos sev svarīgu lauku attīstības jautājumu risināšanā? Kā?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- izmantot pētījumu datus par to, kas palīdz cilvēkus iesaistīt sev svarīgu jautājumu risināšanā,
- lai veicinātu vietējo kopienu iesaistīšanos, cilvēkiem jājūt reāls ieguvums no šīs iesaistīšanās. Šie ieguvumi varētu būt izglītība, pieredze, līdzekļi, telpas, kvalifikācijas celšana. Šīm aktivitātēm nepieciešams līdzfinansējums,
- jāfinansē lauku NVO, jāveido iedzīvotāju forumi,
- veicināt pilsētnieku aktivitātes laukos (veicināt bērnu zināšanas par dzīvi laukos); veicināt pilsētas bērnu iespējas strādāt laukos vasarā,
- veicināt sabiedrības interesi par lauku saimniecību,
- rīkot konkursus par „labākajām” lauku sētām,
- aicināt medijus popularizēt lauku dzīvi - veicināt valsts pasūtījumu medijiem par lauku attīstības ilgtermiņa jautājumiem.

2.risinājums: FUNDAMENTĀLA REFORMA

1. Tiešie maksājumi. Pakāpeniska atteikšanās no ienākumu atbalsta (tiešajiem maksājumiem). Uzsvars uz vides un klimata izmaiņām - nelielas kompensācijas par „zaļajiem sabiedriskajiem labumiem” un teritorijām ar dabas ierobežojumiem.

- Diskusijas jautājums: Ko dotu tiešo maksājumu izbeigšana – kādas būtu sekas Latvijai un ES? Vai tas ir vēlami, ka netiktu veicināta lauksaimniecības preču ražošana?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- atteikšanās no tiešajiem maksājumiem veicinātu Latvijas lauksaimnieku konkurētspēju ES,

- atteikšanās no tiešajiem maksājumiem ļautu ES pārbaudīt, cik konkurētspējīgi ir ES zemnieki,
- finansējumu lauksaimnieki var piesaistīta arī caur projektiem, taču projektu rakstīšana aizkavē tiešo darbu veikšanu, tāpēc valstij būtu jāsniedz atbalsts projektu rakstīšanā,
- ja nebūtu tiešo maksājumu, ES nevarētu konkurēt ar citu valstu piedāvājumu,
- jāņem vērā vēsturiskais faktors, ka gadu gaitā zemnieki ir atbalstīti,
- tā kā Latvijā ir augstas vietējā piedāvājuma cenas, ja tiks atcelti tiešie maksājumi, tirgū vairāk ienāks preces no citām ES valstīm,
- saražoto pārpalikumu vēlams novirzīt skolām (piemēram, ābolus tā sauktajos “ābolu gados”),
- pārtikas ķēdei jābūt ar minimālu starpnieku iesaisti un ar noteiktu minimālo uzcenojumu produktiem, t.sk. jāveicina lauksaimnieku sadarbība ar vietējiem iedzīvotājiem, lai maksimāli saīsinātu pārtikas ķēdi.

2. Tirgus pasākumi. Atteikšanās no tirgus pasākumiem. Izņēmums – traucējumu klauzula, ko varētu izmantot smagas krīzes apstākļos, kad lauksaimniekiem daļēji kompensētu zaudētos ienākumus.

- Diskusijas jautājums: Kādas negatīvas vai pozitīvas sekas būtu tam, ja ES neturētu pārtikas preču cenas noteiktā līmenī (ES iejauktos tikai smagu krīžu gadījumā)? Kas ir smaga krīze?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- cilvēku pirktspēja ierobežo cenu līmeni,
- ES pārtikas cenu neturēšana noteiktā līmenī būtu motivējošais faktors lauksaimnieku kooperācijai un lauksaimnieku aktivitātes palielināšanai,
- pārtikas cenu neturēšana konkrētā līmenī vairs negarantēs minimālus/zemus ieņēmumus lauksaimniekiem, kas var izraisīt negatīvas sekas,
- krīze var būt sausums, pārmērīgs karstums, pārāk liels sniegs un sals, plūdi, lopu slimības, kukaiņi. To var izraisīt arī zemes izpirkšana, cilvēku aizplūšana uz pilsētām, meža zemju teritoriju palielināšanās uz lauksaimniecības zemju rēķina.

3. Lauku attīstība. Lauku attīstības pasākumi galvenokārt orientēti uz klimata pārmaiņām un vides aspektiem.

- Diskusijas jautājums: Vai šāda pieeja pietiekami uzrunā citus ES politikas aspektus (ne tikai vidi), piemēram, ekonomiku, nodarbinātību, kultūrvidi un sociālo politiku?

Iedzīvotāji izteica šādus viedokļus:

- Latvija jau ir „zaļa” teritorija, līdz ar to atbalstu zaļajiem pasākumiem saņemtu citas valstis, kas nelabvēlīgi ietekmētu Latvijas konkurētspēju,
- papildu atbalsts vides uzturēšanai veicinātu vēsturisko tradīciju saglabāšanu caur vides saglabāšanu,

- infrastruktūras attīstīšana laukos ir svarīga jauniešu piesaistei un noturēšanai dzīvei laukos,
- jānotiek valsts un ES politikas maiņai – tai ir jābūt orientētai uz provinču attīstību,
- Latvijas iedzīvotāji ir pasīvi viedokļa paušanā, kas apgrūtina lauku attīstību.

Lielākā daļa diskusijas dalībnieku atzina, ka atbalstītu otro reformas variantu, kas paredz nopietnas, bet ne radikālas kopējās lauksaimniecības politikas izmaiņas.

Kā tika izstrādāti rezultāti?

Diskusijas rezultāti – iedzīvotāju viedokļi par reformu variantiem – tika panākti, pateicoties rūpīgi izstrādātai metodei, kas nodrošina ikviena dalībnieka iesaistīšanos un kompromisa atrašanu visu dalībnieku vidū. Daļa diskusijas notika plenārsēdes formā, bet lielākais darbs tika padarīts, strādājot grupās (3 grupās). Katru grupu vadīja profesionāla moderatore, kuras uzdevums bija iesaistīt ikvienu diskusijas dalībnieku, kā arī neļaut nevienam dominēt diskusijas garu. Moderatores, paralēli diskusijas vadīšanai, piefiksēja dalībnieku teikto uz kartītēm, kas ļāva ar dalībnieku viedokļiem ērti strādāt, sagrupēt un apkopot idejas. Pateicoties diskusijām ar ekspertiem (PROVIDUS Eiropas politikas pētniece Dace Akule, Latvijas Valsts Agrārās Ekonomikas institūta Sektora ekonomikas un politikas analīzes vienības vadītāja Guna Salputra, Latvijas Lauku foruma biroja vadītājs Āris Ādlers, Lauksaimnieku sadarbības organizāciju padomes vadošā eksperte Ginta Jakobsone), dalībnieku viedokļi ir izsvērti.

Pirms diskusijas ielūgtie dalībnieki saņēma informāciju par Eiropas Komisijas paziņojumu, bet no dalībniekiem netika prasītas zināšanas par kopējo lauksaimniecības politiku un ES.

	Aktivitāte
Priekšpusdiena	Atklāšana
	Iepazīšanās, iesildīšanās Kādus galvenos izaicinājumus lauksaimniecībā es redzu šobrīd? Darbs grupās.
	Plenārsēde Prezentācijas par to, ko paredz Eiropas Komisijas piedāvātie ES kopējās lauksaimniecības reformas varianti, un kā tos vērtē nevalstiskās organizācijas. Eiropas Komisijas un NVO pārstāvju redzējumi.
	Darbs grupās Dalībnieki gatavo atbildes uz jautājumiem par Komisijas piedāvātajiem trim kopējās lauksaimniecības politikas reformu variantiem.
Pēcpusdiena	Realitātes pārbaude Eksperti vērtē un papildina iedzīvotāju idejas. Plenārsēde.
	Papildināšana Dalībnieki papildina savus iepriekš izteiktos vērtējumus.
	Viedokļu prezentācija un pirmās reakcijas Dalībnieki prezentē savas idejas lēmumu pieņēmējiem. Eiropas Parlamenta deputāte Sandra Kalniete, Saeimas Eiropas lietu komisijas vadītājs Imants Viesturs Lieģis, kā arī Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Armands Krauze un Eiropas Komisijas Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta pārstāvis Vladimirs Plahovs vērtē iedzīvotāju secinājumus. Plenārsēde.
	Noslēgums

Par diskusijas dalībniekiem

Dalībnieku atlasī veica sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, telefona aptaujās vaicājot respondentiem, vai viņiem būtu interese piedalīties diskusijā „Es, Latvija un ES” par lauksaimniecību. Respondentiem netika vaicāta viņu attieksme pret ES. Tāpat netika vaicāts, vai respondentiem ir vai nav zināšanas par lauksaimniecību.

Dalībnieki pārstāvēja dažādas vecuma grupas, kā arī dažādas profesijas un izglītības līmeņus.

Diskusijā piedalījās 26 dalībnieki - 15 sievietes, 11 vīrieši.

Dalībnieki pārstāvēja šādas vecuma grupas:

- Vecumā no 18 līdz 35 – 7 dalībnieki,
- Vecumā no 36 līdz 50 – 9 dalībnieki,
- Vecāki par 50 gadiem – 10 dalībnieki.

Kas notiks ar diskusiju rezultātiem?

Sagatavotais ziņojums ar iedzīvotāju priekšlikumiem tiks nosūtīts Saeimas Eiropas lietu un Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijām, Zemkopības ministrijai, Ārlietu ministrijai, Eiropas Komisijai un Eiropas Parlamenta deputātiem no Latvijas.

Kontakti

Lai uzzinātu vairāk par projektu ”Es, Latvija un ES”, tajā skaitā informāciju medijiem, lūdzu, sazinieties ar projekta koordinātorēm:

Dace Akule

Eiropas politikas pētniece
Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS
Alberta iela 13,
Rīga, LV – 1010

e-pasts: akule@providus.lv
telefons: 67039258

Linda Jākobsone

Eiropas politikas asociētā pētniece
Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS
Alberta iela 13,
Rīga, LV – 1010

e-pasts: jakobsone@providus.lv
telefons: 67039271